

menys predominant, de les guies (CATorras) i mapes; a Beget, però, diuen *mumfəlgá* sense -s (1991). Crec que és aquella la forma més antiga, provinent de la construcció en genitiu MONTE FILICARIS 'puig del falgar, del falguerar'.

No en conec sinó un document únic, que més que el puig devia anomenar el vessant de muntanya del qual ha pres nom, que devia ser aproximadament *Felgare*, 993: «in termino de *Felgare*, terra de *Fontanilis*» i junt amb llocs de Riuferrer i de Costoja (Colle. Moreau xv, 76). [Ponsich, *Top.*, 73 —posant-lo en terme d'Arles, que és cap a on van aquells vessants—, en troba moltes dades dels Ss. XI-XVII (ultra aquesta en la forma *Fontanils*, més correcta que *-ills*), cit. darrere el *Monte-Nigro subteriore* (te. La Menera).]

FALGUER, variant formativa més secundària, del mateix sign., pron. ə *fəlgé*, que ha predominat sobretot a la Cat. Nord. Sengles paratges muntanyencs: coll o camp (etc.) *dal fəlgé*: a Montesquiu, Morellàs, St. J. la Cella, Montoriol, St. Marçal, Vallmanya, P. de Molló (xxii, 187-188, 153.25; xxvi, 160.12; xxvii, 62.11; xxiv, 127.17; xxvi, 186.6; xxiv, 85.5). També en pl.: *Serrat dels Falguers* a Les Illes i a St. Andreu de Sureda. L'ecologia ja mostra com havia d'abundar tota aquesta massa de noms, en aquest vessant Nord de les Alberes, on la planta es troba més abundant que enlloc més del domini català. Més rar, però no inoït, en les comarques subpirinenques: *El Falguer* a Navès (Cardener: xxxvii, 188.27).

FALGUERA. A penes cal dir que el nom de la planta mateixa, no sols els col·lectius, ha donat una quantitat immensa de NLL; majorment els de la forma normal catalana, *falguera*, que són innombrables; i no presentant cap dificultat toponomàstica, ens abstindrem de citar-ne. Tampoc cal detallar els NLL col·lectius del tipus adotzenat *Falguerar* (pron. *fəlgərá* en cat. or. i ross.); p. ex. sengles pdes. de Trullars, Fil·lols, St. J. de Frontanya, Baixasca (xxvii, 84.17, 87.23; xxvi, 136.14; xxxviii, 136.24; xxvii, 50.13); en el P. Val.: *-gueral*: «lo barranch del *Falgueral*» a. 1594 (doc. llegit al municipi de Xodos, xxix, 95.9). D'altres noms, que presenten variacions fonètiques i derivatives, van a continuació.

FOGUERES: variant amb la mateixa variació fonètica, que ja hem dilucidat per al nom *Fogars*, supra, en lloc de *Falgars*. (1) *Fogueres*, pda. de l'alta Ribagorça, ja antiga, encara amb la -c- no sonoritzada: prop de Güel (Isàvena), en doc. de 996: «illas *Focheras* de Bati» (Abadal, *P. i Rbg.*, n.º 316). (2) Mas antic de les Guillerries, te. Vilanova de Sau; oït allí «a *fugéræs* (1927 i 1934): a la carena de la Serra de Fontsamallera, 0h15 a l'E. de St. Andreu de Bancells, pujant cap a la casa de Vallclara. (3) *Fogueres*, mas i Pla de *fugéræs* te. Riells de Montseny, altiplanície al NNO. de Montsoriu, en te. Riells a la r. d'Arbúcies (1927, 1989). (4) Pla de les *Fogueres*, te. Llavaneres, pla elevat, a l'O. de la carretera del poble a l'Estació, on vaig fer l'enq. de 1964 (xlv, 177.2): ja princ. S. xiv: «mas de ces

Falgueres de parr. de Materó» Capbreu del Mon. de St. Pol de Mar p. p. Pons Guri, p. 201.

Altres NLL d'aquesta inicial: *Fogueralet*, a Alcalatén, pda. entre Lluçena i Figueroles, que figura en la forma oscil·lant *El Fogueralet* (bis) o *Foguerolet*, en el procés terminal de 1864, vist a la munic. de Lluçena (xxix, 98.20). *Serrat del Fogueró*, te. de Biert (xlv, 123). *Son Fogueró*, pron. *səmfoǵəró*, poss. mall., a la r. entre Sineu i Maria (xl, 107.2; xli, 33.13), Masc. (19E12), ja en terme de Maria.

En el P. Val i a les Illes va existir alguna variant divergent, que ha de venir d'antecedents mossàrabs, més o menys catalanitzats. Una forma mossàrab pura s'ha conservat, sense més canvi que el resultat de la neutralització morisca *l/r*, en el nom de la pda. de *Fercaira*, de la Vall de Guadalest, pda. del te. del Castell (xxxv, 2.10).

Però en el País Valencià, i fins a les Illes Balears, s'ha generalitzat, quasi pertot, una forma que deu resultar d'una pron. mossàrab *feleqāira*, alterada per la influència conjunta del cat. *falguera*, i la neutralització arabitzant que feien els moriscos entre el *q* àrab bic sonor i la *g* romànica. D'aquí la forma *falaguera*, del nom de la planta, que és general des de la Rib. d'Ebre fins a la Marina d'Alacant (Cavanilles II, 338; *DECat* III, 859b30-53). D'aquí en particular el nom de la serra LA FALAGUERA a la vall dels Alcanals, prop d'Alfarb (Mateu i Llopis, *País Val.*, 105; Sguarner, *Nomencl.*, p. 23, a continuació de la *Peranxisa*); i el nom es repeteix, en la mateixa forma, per a la muntanya, entre Barx i Quatretonda (xxxii, 190.15; xxxii, 4.15).

També tingué ús a Mallorca, almenys en part: L'Arx. Salvador (II, 134) anomena *La Falaguera* la pda. de la península d'Àlcúdia, que un dels meus informants pron. *sa Falguera* (xl). Per a un antic sinònim mossàrab arcaic, provinent de FİLĪCEM, veg. l'art. *Fletx/Felx*.

Del diminutiu. FOLGUEROLS, el poble de la Pna. de Vic, illustre com a pàtria del gran Verdaguer. En la seva forma consagrada oficialment ha mantingut el radical del nom en la var. antiga *Folg-* que hem dilucidat supra a la 1.ª part de l'article. Però la pron. local (sobretot, i no sols, entre la gent pagesa) és *fugə-rólæs*, oït a Vic, Casac. 1920; allí mateix i a Tavèrnoles etc., 1924, amb la reducció mateixa que hem vist en *Fogars*.

MENCIONS ANT. 898 i 908: *Felgeirolas* en docs. recollits en les monografies de Ripoll i Vilamajor (xxvi, 6,8); 899: *Felcariolas* (*Cat. Car.*, 172.13) amb altres cites de les formes *Felgarolas* i *Felgeirolas* (id. 217.7, 315.7, 168.6); 915: *Felecerolas* (*Dipl. Cat. Vic*, § 63).

930: precepte del rei Lotari assignant al monestir de Ripoll llocs de diversos comtats: «--- et in com. Ausona alodes Palatio, Galamerios, *Felgarolas*, Oligo, Danielis --- Plandada» (*MarcaH.*, 930.7f.); 1067: *Felgerolis* (Balari, *Orig.*, 193); S. xii: *Folguerolis*, *-roles*, *Felgeroles* en les llistes II, I, III, p. p. Pladevall. 1143: